

Figurální svátostky postavy sv. Antonína z Padovy v průběhu 20. Století.

Sv. Antonín z Padovy (běžně též **Antonín Paduánský**), byl portugalský františkánský mnich, teolog a kazatel. Jde o jednoho z nejproslulejších svatých, který je uctíván po celém světě. Katolická církev jej prohlásila roku 1232 za svatého a roku 1946 za učitele církve.

Narozen: 15. srpna v Lisabonu (Portugalsko)

Úmrtí: 13. června 1231, Arcelle u Padovy (Itálie)

Svatořečen: 30. Května 1232 papežem Řehořem IX.

Zastávající úřady: kněz, řeholník – franiškán, učitel církve OFM

Uctíván: Římskokatolickou církví

Zasvěcené kostely: Bazilika svatého Antonína v Padově (Itálie)

Atributy: kniha, chléb, lilie, dítě Ježíš, hostie, kazatelství, kůň, noha, osel, ryby

Patronem: františkánů, při hledání ztracených věcí, manželství, žen a dětí, chudých, seniorů, horníků a pekařů, cestujících, za šťastný porod i proti neplodnosti, horečce, proti dobytčímu moru, pekelným mocnostem a jako pomocník v nouzi.

Život

Narodil se v Lisabonu v Portugalsku roku 1195 a rodiče mu dali jméno Ferdinand. Matka Trevera a otec Martin Bullones byli šlechtického původu. Ferdinand v 15 letech vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustiniánů u sv. Vincence na okraji Lisabonu. Chodily za ním časté návštěvy příbuzných a narušovaly jeho soustředění na studium a duchovní cvičení. Snad právě proto se po dvou letech nechal přeložit do vzdálenějšího kláštera Santa Cruz v Coimbre, kde pokračoval horlivě ve studiu a zvláště ve ctnostech vzorného řeholníka.

V roce 1220 tam přijal kněžské svěcení. A téhož roku kralevic Don Pedro dovezl do Coimbry těla pěti františkánských misionářů umučených v Maroku od Maurů. Vystavena byla v chrámu Sv. Kříže u Augustiniánů a u Ferdinanda vzbudily silnou touhu po hlásání evangelia Mohamedánům. Jeho rozhodnutí bylo podpořeno i setkáním s františkánskými spolubratry z nedalekého malého kláštera sv. Antonína od Oliv, když u brány kláštera Santa Cruz prosili o almužnu.

Jakmile poznal přísnější Františkovu řeholi, nedal se svými augustiniánskými bratry odradit od přestupu do řádu, v němž viděl možnost více bezvýhradného života pro Boha ve společenství chudých. V kapli sv. Antonína poustevníka u Coimbry přijal řeholní roucho Menších bratří sv. Františka z Assisi i jméno Antonín, kterému byla kaple zasvěcena.

Po roce přípravné formace si vyžádal dovolení k odplutí do Afriky a plný touhy směřoval k Maroku hlásat evangelium, aby, bude-li třeba podstoupil i mučednictví. Po přistání však závažně onemocněl a po delším pobytu v lazaretu byl nucen r. 1221 k návratu. Někteří životopisci uvádějí, že šlo zřejmě o malárii. Bůh s ním měl své plány a vedl ho do Itálie. Při návratu byla jeho loď z důvodu prudké bouře nucena přistát u pobřeží Sicílie v Messině. Tam se od místních františkánů dozvěděl, že zakladatel František svolává na letnice setkání bratří do Assisi a s nimi tam odcestoval. František na něj svým projevem velmi silně zapůsobil a on zatoužil zůstat v Itálii. Po skončeném setkání projevil zájem být přijat bratry z některého vlaského kláštera, ale z pokory tajil svůj původ i schopnosti a uváděl jen negativní stránku. Přestálá nemoc na něm byla ještě i patrna, a jelikož byl navíc pokládán za neužitečného a neschopného všech řeholních povinností nebyl o něj zájem. Nakonec se nad ním smiloval Gracian, představený Římské provincie a poslal

ho do malého kláštera sv. Pavla v Montepaolo u města Forlì nepříliš daleko od Bologny, kde bratřím scházel kněz. Antonín tam na adriatickém pobřeží žil asketicky a konal i nejtěžší a nejprostší domácí práce. S postem a nočním bděním to až přeháněl, takže se jednou zhroutil a vrátil se do kláštera s pomocí dvou bratřů.

Kazatel

Antonín kázal v kostelích, na náměstích a dokonce třeba na plážích. Někdy jej údajně poslouchalo až třicet tisíc lidí. V legendě se vypráví, že v Rimini mu nechtěl naslouchat nikdo a tu ryby vystrčily hlavy z vody, aby slyšely jeho kázání. Všichni obyvatelé Rimini se po tomto zázraku obrátili.

Jiná legenda praví, že se jednou svatý Antonín nestihl vrátit do svého kláštera a zůstal tedy jako host hraběte Zina Camposampiera v Padově. Hostitel viděl Antonína, jak v rukách chová Jezulátko (takto také bývá často vyobrazen).

V Padově se stávalo, že si lidé přicházeli zajistit místa v kostele blízko kazatelny již v noci, jen aby Antonína dobře slyšeli. Nikdo na kázání nechodil nákladně oblečen, protože bylo známo, že Antonín to nemá rád.

V Toulouse bylo v tu dobu středisko sekty katarů, a i zde měla Antonínova kázání značnou odezvu. Antonínovi se začalo říkat „kladivo na kacíře“. Přes tuto hrozivě znějící přezdívku Antonín vůči sektářům nevystupoval násilně ani

vulgárně. Dokázal si však získat jejich zájem a úctu svou vlídností a výmluvností, čímž je přiměl ke shodě s církevní autoritou. Založil několik klášterů a usadil se v Padově. Jednou jej slyšel kázat papež Řehoř IX. a nazval jej „archou Písma svatého“. Po Antonínových kázáních zanechávali zhýralci svého života a káli se, dlužníci byli propouštěni z vězení. Některá z Antonínových kázání se zachovala.

Smrt a svatořečení

Antonínovo zdraví bylo velice chatrné a zcela vyčerpán se roku 1231 usadil v Campo di San Pietro blízko Padovy. Dne 13. června téhož roku tam zemřel. Bylo mu teprve 36 let. Pochován byl v malém kostele Santa Maria Materdomini. Později město vystavělo vedle malé svatyně jemu zasvěcenou velkolepou baziliku, do níž jeho ostatky přenesli.

Po Antonínově smrti se událo mnoho zázraků ve spojení s důvěrnými prosbami k němu. Ověřeno bylo 42 zázraků u jeho hrobu. Řehoř IX. Antonína zařadil mezi svaté již po 11 měsících, 30. května 1232. Pius XII. 16. ledna 1946 jmenoval sv. Antonína církevním učitelem a dal mu titul Doctor evangelicus (učitel evangelia). Byl to nejkratší proces svatořečení v dějinách církve. Jazyk, kterým svatý Antonín vykonal množství dobra, zůstal do dnešního dne neporušený.

Chléb svatého Antonína, pro který jsou v některých chrámech pokladničky, je almužna ke cti svatého Antonína připomínající jeho sociální působení.

Kult

Svatý Antonín byl velmi oblíben na moravském Slovácku i v bývalé německé části jižní Moravy, a to jak u Moravanů, tak i u Němců. Už v polovině 17. století vznikala svatoantonínská bratrstva, která z darů zbožných věřících stavěla a udržovala jemu zasvěcené kaple (např. v Perné 1652, v Dolních Kounicích

1654, v Blatnici pod sv. Antonínkem 1668). Tyto poutní kaple se stavěly na vyvýšených místech, aby na poutníky působila i krása kraje.

Figurální svátostky s postavou sv. Antonína

Dá říci, že neexistuje žádný kout na území ČR, kde by se nedala nalézt „figurka“ svatého Antonína. Svým tvarem je téměř nezaměnitelná s jinými figurálními reprodukcemi světců. I přesto však existuje mnoho nepatrně rozdílných detailů v jednotlivých exemplářích. Je to dáno tím, že v podstatě po celé Evropě byla spousta míst kde se tyto svátostky vyráběly.

Figurální svátostky jsou především určeny v uchovávání v malých schránkách (škapulíře), tvary schránek mají nejrůznější podobu. Známe kovové, skleněné s kombinací kovu, kožené i koženkové a samozřejmě i plastové. Zavírání je rovněž mnoha způsobů, kruhové šroubovací, oválné, hranaté s klasickým nasazovacím víčkem apod. Časté jsou například skleněné jedno a dvoudílné škapulíře kde jedno vyhrazené místo zaujímá právě svátostka sv. Antonína a druhou část, např. růženec anebo další figurální svátostka.

foto: soukromá sbírka M. Černý

foto: zdroj WEB

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT1

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem, dvakrát obtočeným kolem pasu. Oba konce cingula visí od pasu dolů podél světceovy pravé nohy. Hlava světce mírně pootočena vlevo. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – pravá směrem vzhůru, v níž drží Lilii, levá před tělem podpírá Ježíška pod levou hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, levou rukou objímaje světce, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu je vidět bosé levé chodidlo. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku, splývající dlouhým cípem pod jeho levou nohou.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 26,9 mm / **Šířka** (postavy): 9,8 mm / **Tloušťka** (postavy): 5,2 mm / **Šířka podstavce:** 10,5 mm / **Tloušťka podstavce:** 5,7 mm / **Váha:** 1,9 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT2

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hlava světce zpřímá. Pravá Antonínova paže volně visící mírně ohnuta k ose těla, v níž svírá květinu Lilie, levá ohnutá v lokti podpírá Ježíška pod oběma hýžděmi. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, žehnající pravou rukou je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu jsou vidět obě bosé chodidla. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 29 mm / **Šířka** (postavy): 10,7 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,2 mm / **Šířka podstavce:** 10,3 mm / **Tloušťka podstavce:** 4,4 mm / **Váha:** 1,7 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT3

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem. Oba konce cingula visí od pasu dolů mírně vpravo od středu. Hlava světce zpřímá. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – pravá směrem vzhůru, v níž drží Lilii těsně pod květem, levá před tělem podpírá Ježíška pod levou hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku, splývající dlouhým cípem pod jeho levou nohou.

Podstavec: nápis čelní strana - **S-ANTONIUS**

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 27,5 mm / **Šířka** (postavy): 9 mm / **Tloušťka** (postavy): 5,2 mm / **Šířka podstavce:** 7,4 mm / **Tloušťka podstavce:** 4,7 mm / **Váha:** 1,3 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (olověný odlitek, poměděno) AT4

Popis: Postava sv. Antonína stojící na oválném deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Za cingulum je na přední straně těla zavěšený růženec, spuštěný po Antonínově hábitu před levou nohou. Hlava světce zpříma. Pravá Antonínova paže volně visící mírně ohnuta k ose těla, v níž svírá květinu Lilie, levá ohnutá v lokti podpírá Ježíška pod oběma hýžděmi. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu jsou vidět obě bosé chodidla. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku.

Exemplář nese stopy mírného otření.

Výška: 26,7 mm / **Šířka** (postavy): 8,6 mm / **Tloušťka** (postavy): 5,4 mm / **Šířka podstavce:** 7,7 mm / **Tloušťka podstavce:** 6 mm / **Váha:** 6,2 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT5

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem, dvakrát obtočeným kolem pasu. Oba konce cingula visí od pasu dolů podél světcovy pravé nohy. Hlava světce mírně pootočená vpravo. Levá Antonínova paže volně visící mírně ohnuta k ose těla, v níž svírá květinu Lilie, pravá ruka ohnutá v lokti podpírá Ježíška pod oběma hýžděmi. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, pravou rukou objímá světce, levou rukou na zátylku. Oblečený je do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu jsou vidět obě bosé chodidla, nožky jsou překříženy. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku. **Poznámka:** Import z Německa.

Podstavec: nápis čelní strana – S-ANTONIUS / nápis zadní strana – GERMANY

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 27 mm / **Šířka** (postavy): 9,1 mm / **Tloušťka** (postavy): 5,7 mm / **Šířka podstavce:** 9,8 mm / **Tloušťka podstavce:** 5,6 mm / **Váha:** 1,9 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT6

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu bez kapuce. Hábit je přepásaný širokým cingulem. Hlava světce výrazně ukloněna vpravo. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – levá svítající pravý úhel, v níž drží Lilii směřující k lokti, pravá před tělem podpírá Ježíška v oblasti beder a hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, pravou rukou objímá světce pod bradou, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 30,3 mm / **Šířka** (postavy): 9,7 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,3 mm / **Šířka podstavce:** 8,1 mm / **Tloušťka podstavce:** 3,5 mm / **Váha:** 1,37 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT7

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem, dvakrát obtočeným kolem pasu. Oba konce cingula tvoří oblouky od pasu dolů podél světcevy levé nohy a zpět k pasu. Za cingulum je na přední levé straně těla zavěšený růženec. Hlava světce zpříma. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – levá směrem vzhůru s zehňajícím gestem, pravá podpírá Ježíška. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, levou rukou nataženou na světcevy hrudi, pravou volně svěšenou podél těla, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku. Pod dolním okrajem oděvu jsou vidět obě bosé chodidla. **Poznámka:** výtvarné pojetí Ježíška je v tomto případě velmi ojedinělé a připomíná stojící postavu.

Podstavec: nápis čelní strana - S-ANTONIUS

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku. Obličejová část sv. Antonína téměř kompletně zoxidována.

Výška: 26,5 mm / **Šířka** (postavy): 9,4 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,3 mm / **Šířka podstavce:** 9,2 mm / **Tloušťka podstavce:** 6,2 mm / **Váha:** 1,38 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT8

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem. Hlava světce výrazně ukloněna vpravo. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – levá svírající pravý úhel, v níž drží Lilii směřující k lokti, pravá před tělem podpírá Ježíška v oblasti beder a hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, pravou rukou objímá světce pod bradou, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku. Především spodní čelní část.

Výška: 30,7 mm / **Šířka** (postavy): 10,4 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,9 mm / **Šířka podstavce:** 9,2 mm / **Tloušťka podstavce:** 4,8 mm / **Váha:** 1,8 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT9

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem. Hlava světce výrazně ukloněna vpravo. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – levá svírající pravý úhel, v níž drží Lilií směřující k lokti, pravá před tělem podpírá Ježíška v oblasti beder a hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, pravou rukou objímá světce pod bradou, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku. **Poznámka:** Stejný exemplář jako na obr.: AT8

Podstavec: nápis zadní strana - S-ANTONIUS

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci hliníku.

Výška: 30,2 mm / **Šířka** (postavy): 10,3 mm / **Tloušťka** (postavy): 5 mm / **Šířka podstavce:** 9,0 mm / **Tloušťka podstavce:** 4,7 mm / **Váha:** 2 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (hliníkový odlitek) AT10

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do bez kapuce. Hábit je přepásaný širokým cingulem. Hlava světce výrazně ukloněna vpravo. Hlava světce mírně ukloněna vpravo. Levá Antonínova paže volně visící mírně ohnuta k ose těla, pravá ruka ohnutá v lokti podpírá Ježíška pod oběma hýžděmi. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, pravou rukou objímaje světce, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu je vidět bosé pravé chodidlo. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku, splývající dlouhým cípem pod jeho pravou nohou.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci.

Výška: 28,2 mm / **Šířka** (postavy): 11 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,7 mm / **Šířka podstavce:** 10,1 mm / **Tloušťka podstavce:** 4,2 mm / **Váha:** 1,8 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (zinkový odlitek) AT11

Popis: Postava sv. Antonína stojící na deskovém podstavci ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Hábit je přepásaný cingulem, dvakrát obtočeným kolem pasu. Oba konce cingula visí od pasu dolů podél světceovy pravé nohy. Hlava světce mírně pootočena vlevo. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – pravá směrem vzhůru, v níž drží Lilii, levá před tělem podpírá Ježíška pod levou hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži, levou rukou objímaje světce, je oblečený do dlouhého šatu s dlouhým rukávem. Pod dolním okrajem oděvu je vidět bosé levé chodidlo. Kolem pasu má dítě široce našasenou roušku, splývající dlouhým cípem pod jeho levou nohou.

Exemplář nese zřetelné stopy po oxidaci.

Výška: 26,6 mm / **Šířka** (postavy): 9,5 mm / **Tloušťka** (postavy): 4,7 mm / **Šířka podstavce:** 10,3 mm / **Tloušťka podstavce:** 5,3 mm / **Váha:** 4,3 g

foto: soukromá sbírka M. Černý

sv. Antonín z Padovy (zinkový odlitek) AT12

Popis: Postava sv. Antonína stojící ve vzpřímené poloze, oblečen je do hábitu s kapucí. Obě Antonínovy paže jsou ohnuté v lokti – pravá směrem vzhůru, levá před tělem podpírá Ježíška pod levou hýždí. Ježíšek, sedící na Antonínově paži.

Z celého exempláře zbylo jen torzo jádra po masivní oxidaci kovu.

Výška: 24,9 mm / **Šířka** (postavy): 7,9 mm / **Tloušťka** (postavy): 3,7 mm / **Váha:** 2 g

Popis použitých pojmů.

- **Cingulum:** (z latinského *cingere* – převázat; doslova „opasek“) je opasek, šňůra či pás k převázání oděvu v pase. V katolické, luteránské a anglikánské církvi je cingulum obvykle bílá šňůra, kterou si řeholníci v pase převazují dlouhý hábit. Před bohoslužbami si jím kněží i jáhni (a též i ministranti) převazují v pase albu, která se nad cingulem případně povytáhne, aby si ji při chůzi nepřišlápli.
- Cingulum v podobě provazu spleteného z hrubého konopí s několika uzly nosí řeholníci mnišských řádů, například františkáni, kapucíni nebo klarisky.
- Cingulum může být také širší pás látky, který se ovine kolem pasu a oba jeho konce jsou zakončené ozdobnými šňůrkami nebo střapci a visí volně dolů na levém boku. Nosí se na klerice. Kněží nosí cingulum černé barvy, biskupové a kněží s titulem monsignore nosí cingulum fialové barvy. Kardinálové červené barvy a papež bílé barvy.

Zdroj:

<http://catholica.cz/?id=2592>

<http://www.minorite.cz/rad-minoritu/svati-a-blahoslaveni/svaty-antonin-z-padovy.html>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_z_Padovy

Vlastní sbírka

Zpracoval M. Černý (alias Cobra) 2021 ®